

**Ytre Hvaler
nasjonalpark**

Nasjonalparkstyret

Møtedato: 27.03.2026
Saksnummer: 2026/6
Saksbehandler: Monika Olsen
Dato saksframlegg: 21.03.2026

Saksframlegg 26-6

Prioritering av tiltaksmidler og tiltaksplan for 2026

Innstilling fra forvalter

Styret vedtar forslag til tiltak i verneområdet med budsjett for 2026. Forvalter gis fleksibilitet i gjennomføringen innenfor rammen av gjeldende tiltaksplan og forvaltningsplan. Ev. vesentlige omposteringer eller nye tiltak gjøres i samråd med styreleder, jf. vedtekter for nasjonalpark-/verneområdestyrer oppnevnt i medhold av naturmangfoldloven § 62.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Søknad midler til tiltak i verneområder (post 1420.31) for 2026

Søknad midler til naturrestaurering (post 1420.31) for 2026

Tiltaksplan med budsjett for 2026

Hjemmel

Vedtekter for nasjonalpark-/verneområdestyrer oppnevnt i medhold av naturmangfoldloven § 62, kap. 3:

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter
- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48
- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47
- håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Utøving av myndigheten skal skje i samsvar med naturmangfoldloven, herunder alminnelig bestemmelser om bærekraftig bruk i lovens kapittel 2.

Alle medlemmene i nasjonalpark-/verneområdestyret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene hvor ivaretagelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven. Medlemmene av nasjonalpark-/verneområdestyret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og

verneforskriftene for det enkelte verneområde. Nasjonalpark-/verneområdestyret er en juridisk person med myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer.

Saksopplysninger og vurdering

Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre tiltak for å opprettholde og fremme naturverdiene i verneområdet. Hvert år gjennomføres en rekke skjøtels- og tilretteleggingstiltak for å ivareta og restaurere natur. Tiltakene gjennomføres av Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og gjennom tjenestekjøp fra grunneiere, og private aktører.

Nasjonalparkforvalter søkte om midler til tiltak i verneområdet i januar 2026. Søknaden hadde en samlet ramme på 850 000 kroner. Tildelingen for 2025 er på 850 000 kroner, hvor 30 000 overføres direkte til SNO-ressurs for bekjemping av mink. Nasjonalparkstyret har 820 000 kroner til disposisjon til tiltak i verneområdet i 2026. Se vedlegg for utdyping av søknad/tiltak.

Nasjonalparkforvalter søkte også om midler til marin naturrestaurering, som er en egen pott. Søknaden hadde en samlet ramme på 500 000 kroner. Tildelingen for 2026 er på 500 000 kroner. Det ble søkt om midler til to formål (se vedlegg for utdyping av søknad).

1) Havforskningsinstituttet og også UiA har jobbet mye med flatøsters, og mener det er behov for flere verneområder, potensiell restaurering (Stein Mortensen, 2024, <https://www.hi.no/hi/nyheter/2025/januar/vilverne-norske-flatostersbestander>). HI og Universitetet i Agder har nylig gjennomført en grundig kartlegging av norske østersbestander. Den viser at Norge har de siste intakte, tette, sykdomsfrie flatøstersbestandene i Europa, og nå er det viktigere enn noensinne at vi sikrer og bevarer denne unike ressursen. Vi har, sammen med Færder nasjonalpark, vært i kontakt med Havforskningsinstituttet, som er interessert i å bidra med kartlegging og videre prosjektering med tanke på eventuell restaurering. Det er tenkt et samarbeid med Færder, Jomfruland, Raet og Kosterhavet nationalpark.

2) 1.1.2026 ble det opprettet en stor nullfiskesone i Ytre Hvaler nasjonalpark, og dermed også slutt på hummerfiske og annet teinefiske i 10 år framover. Det gir gode muligheter for restaurering av sjøbunn i nasjonalparken. Spøkelsesfiske utgjør også et stort trykk på allerede sårbare bestander, og vil også ha en positiv effekt ved fjerning av gammel redskap. Nasjonalparkstyret vil i 2026 samarbeide med Havforskningsinstituttet, Green Bay og Skjærgårdstjenesten, men det kan også bli andre aktører, som f.eks fiskere. Det er krevende og kostnadskrevenende å jobbe i sjø. Tiltaket innebærer både rydding og rapportering, og også nødvendig kartlegging for å utføre arbeidet. Tiltaket vurderes å være utelukkende positivt for verneverdiene, tross en mulig kortvarig påvirkning. Det forutsettes aktører som har forståelse for verneverdiene og som jobber tett med vernemyndigheten.

Forvalter gir en muntlig redegjørelse i styremøtet.

Tips om veilederen "Spørsmål og svar om verneforskrifter" (*Veiledning til forvaltningsmyndigheten for verneområder om hvordan verneforskriftene skal tolkes*) som

ligger på nett [her](#). Her kan det ligge nyttig informasjon til dere, også med tanke på gjennomføring av tiltak slik som skjøtsel.

Vedtak *Settes inn*

MIDLER TIL TILTAK I VERNEOMRÅDER (KAP 1420 POST 31) - 2026

Organisasjonsnummer: 974761319

Foretaksnavn STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Adresse: Vogts gate 17, 1532 MOSS

E-postadresse: monika.olsen@statsforvalteren.no

Kontaktperson

Navn: Monika Olsen

Telefonnummer: 90712929

E-postadresse: monika.olsen@statsforvalteren.no

Utfyller

Navn: Monika Olsen

Mottaker: Miljødirektoratet

SØKNAD

REFERANSENR.: 26S8596B

Tiltak

Hvem søkes det på vegne av? Nasjonalpark- eller verneområdestyre

Oversikt over alle tiltak						
Pri.	Navn på tiltaket	Tiltakskategori	Tiltakstype	Verneområde	Øk. ansvarlig	Beløp
1	Beholde ferdselstellere	Tilrettelegging og informasjon	Annet (utdypes i beskrivelsesfeltet)	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	1
2	Skjøtsel av kystlynghei	Skjøtsel av (tre)vegetasjon	Rydding av trær/busker/kratt	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	400 000
3	Skjøtsel av slåtteeeng med honningblomst	Slått	Myrslått	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	50 000
4	Skjøtsel strandeng Kasa/Sandholmen, Vesterøy	Slått	Engslått	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	20 000
5	Skjøtsel av kystlynghei Sildevika og Sjursholmen	Restaurering	Skjøtsel i tilknytning kulturminner	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	30 000
6	Skjøtsel strandeng Ørekroken og Spjærkilen	Slått	Engslått	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	90 000

7	Skjøtsel utvalgte friluftsområder	Slått	Engslått	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	50 000
8	Bekjempe rynkerose, kjempespringfrø, vrifuru mm	Uttak av fremmede arter	Rynkerose	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	100 000
9	Rydde marint avfall OSPAR-strand m.fl	Annet	Annet (utdypes i beskrivelsesfeltet)	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	10 000
10	Kanaliserings av deler av kyststien	Tilrettelegging og informasjon	Opparbeide sti/kanalisering	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	50 000
11	Uttak av mink	Uttak av fremmede arter	Mink	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Lokalt SNO	30 000
12	Skjøtsel av strandeng Ekholmsundet, Herføl	Slått	Engslått	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	20 000
						850 001

Beholde ferdselstellere

Prioritet: 1

Navn på tiltaket: Beholde ferdselstellere

Tiltakskategori: Tilrettelegging og informasjon

Tiltakstype: Annet (utdypes i beskrivelsesfeltet)

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Ønsker videreført tre tellere (Svarteberget, Guttormsvauen og Ørekroken), samt å få en ny teller på Storesand - et av de mest brukte områdene i nasjonalparken. Brukes i besøksforvaltningen.

Vi har godt samarbeid med lokalt SNO som bistår ved utsetting og innrapportering av koordinater, stedsnavn og innlegging i basen. Behov for personalressurser i felt fra SNO 2026 for oppsetting og drift, er meldt inn i Naturoppdrag.

Ønsker en teller til - ved Storesand - for å kunne sammenligne bruk av de to nærliggende områdene Storesand og Ørekroken, jfr. NINA sin sårbarhetsanalysen i 2018, og innføring av ny lokal forskrift i 2022 for å regulere ferdsel i Ørekroken. Vurderer behov for å kanalisere ferdselen.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: Ingen valgt

Beløp det søkes om: Kr 1

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøttelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Har dere en besøksstrategi for verneområdet (i produksjon eller ferdig)? Ja

Skjøtsel av kystlynghei

Prioritet: 2

Navn på tiltaket: Skjøtsel av kystlynghei

Tiltakskategori: Skjøtsel av (tre)vegetasjon

Tiltakstype: Rydding av trær/busker/kratt

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Dyr skal transporteres ut og inn med båt til øyene Akerøya, Herføl, Fløyholmen, Sauholmen, Tisler og Søsterøyene vår og høst. Skjøtsel av et gammelt beitelandskap i tillegg også på Asmaløy. Fjerne trær og busker, brenne lyng. Sau, geit og kuer beiter i sommersesongen. Første gangs rydding i gjengrodde områder. Del av handlingsplan for kystlynghei. Egne skjøtelsesplaner for kystlyngheiområdene.

- Det er et overordna mål å åpne gjengroende arealer på øyene og gjenskape kystlynghei med de tradisjonelle driftsformene og oppnå mosaikk av lyng i ulik alder.

- Det er et mål å opprettholde tradisjonell bruk på areal som ikke er gjerdet inne, dvs. "moderat intensiv bruk med beite som ryddes om nødvendig regelmessig for vedvekster, men pløyes ikke og ikke tilsådd, sprøytet eller gjødslet".

- Et hovedmål er å bevare det biologiske mangfoldet av naturtyper og arter.

- Det er et mål å prioritere viktige områder for sårbare og rødlista arter.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

• Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 400 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel av slåtteeeng med honningblomst

Prioritet: 3

Navn på tiltaket: Skjøtsel av slåtteeeng med honningblomst

Tiltakskategori: Slått

Tiltakstype: Myrslått

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Vedlikehold av tidligere ryddet område, samt skjøtsel av nye områder ved Skjellvik, Teneskjær og Filletassen. Prioritert for å hindre gjenvekst av busker og trær. Skjøtsel i tråd med skjøtelsesplan for honningblom. Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

• Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

I samarbeid med NIBIO og NINA sees det også på nye områder i nasjonalparken det kan være aktuelt å restaurere for å kunne spre populasjonen av honnigblom.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 50 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel strandeng Kasa/Sandholmen, Vesterøy

Prioritet: 4

Navn på tiltaket: Skjøtsel strandeng Kasa/Sandholmen, Vesterøy

Tiltakskategori: Slått

Tiltakstype: Engslått

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Usedvanlig velutviklet og artsrik strandeng med en rekke rødlistede karplantearter, samt en av Oslofjordens største bestander av strandrisp. Meget viktig lokalitet hvor slått bør gjennomføres for å hindre gjengroing.

Tiltak gjennomført i 2022: Ryddet oppslag av krypeiener, or, furu og slåpekratt.

Tiltak i 2026 : slått med bjelkeslåmaskin.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 20 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel av kystlynghei Sildevika og Sjursholmen

Prioritet: 5

Navn på tiltaket: Skjøtsel av kystlynghei Sildevika og Sjursholmen

Tiltakskategori: Restaurering

Tiltakstype: Skjøtsel i tilknytning kulturminner

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Hvalertufter (bosettinger fra tidlig middelalder) i kystlynghei var nedgrodd med krypeiener. Første gangs rydding i 2015 med midler fra fylkeskonservator. Behov for årlig skjøtsel/vedlikehold framover med YHNP-midler; etter ny 10-årig avtale inngått med Kulturarv Viken (Østfold) fylkeskommune, fylkeskonservator i 2022.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 30 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel strandeng Ørekroken og Spjærkilen

Prioritet: 6

Navn på tiltaket: Skjøtsel strandeng Ørekroken og Spjærkilen

Tiltakskategori: Slått

Tiltakstype: Engslått

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Velutviklet og artsrike strandenger med en rekke rødlistede karplantearter, samt en av Oslofjordens hotspot for sjeldne insekter (Ørekroken). Meget viktig lokalitet hvor slått bør gjennomføres for å hindre gjengroing.

Tiltak gjennomført i 2023, 2024 og 2025: Ryddet oppslag av takrør, krypeiener, ask og furu.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 90 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel utvalgte friluftsområder

Prioritet: 7

Navn på tiltaket: Skjøtsel utvalgte friluftsområder

Tiltakskategori: Slått

Tiltakstype: Engslått

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene på utvalgte friluftsområder pga økt ferdsel.

Områdene er: Alholmen, Kuvauen, Guttormsvauen, Storesand og Akerøya. Tiltak bl.a. for å bedre forhold for telting og hengekøye, og for å unngå ferdsel/telting på sårbare strandområder med mange rødlistearter, samt informasjon om adferdsregler (samarbeid med Hvaler kommune/Skjærgårdstjenesten og Oslofjordens Friluftsråd).

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 50 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja
Er tiltaket flerårig? Ja

Bekjempe rynkerose, kjempespringfrø, vrifuru mm

Prioritet: 8

Navn på tiltaket: Bekjempe rynkerose, kjempespringfrø, vrifuru mm

Tiltakskategori: Uttak av fremmede arter

Tiltakstype: Rynkerose

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

I 2020 gjorde vi større funn av blankmispel/sprikemispel flere steder i nasjonalparken; bl.a ved Skipstadkilen og Vikerhavn. En del ble fjernet i 2022/2023, men fortsatt behov for å fjerne mispel. I tillegg er det fortsatt behov for bekjemping av kartlagte bestand av rynkerose, kjempespringfrø og vrifuru på de største øyene.

Tiltak i tråd med handlingsplan for rynkerose og faktaark om de respektive fremmede artene.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: Ingen valgt

Beløp det søkes om: Kr 100 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Rydde marint avfall OSPAR-strand m.fl

Prioritet: 9

Navn på tiltaket: Rydde marint avfall OSPAR-strand m.fl

Tiltakskategori: Annet

Tiltakstype: Annet (utdypes i beskrivelsesfeltet)

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel.

OSPAR-stranda på Akerøya er ryddet og registrert årlig siden 2011. OSPAR-metodikken er svært verdifull og på nåværende tidspunkt det beste verktøyet vi har for å registrere strandsøppel for å se på mengde og komposisjon av strandsøppel i Nordøst Atlanteren.

Det utføres en grundig nullstilling av stredene mellom hver kartlegging, slik at det ikke blir «følgefeil» år etter år.

- OSPAR-kartleggingen bør utføres av profesjonelle ryddere som kjenner systemet godt og som kan gjøre dette i tilmålt arbeidstid for å få samme nøyaktighet.

Ytre Hvaler nasjonalpark samarbeider med Skjærgårdstjenesten og Oslofjordens friluftsråd om nullstilling og registrering av OSPAR-stranda.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi

benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 10 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøttelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Kanalisering av deler av kyststien

Prioritet: 10

Navn på tiltaket: Kanalisering av deler av kyststien

Tiltakskategori: Tilrettelegging og informasjon

Tiltakstype: Opparbeide sti/kanalisering

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Bedre og mer entydig merking/kanalisering av deler av kyststien for å samle ferdselen til én trasé. Området er beskrevet i Sårbarhetsvurdering av utvalgte lokaliteter i Ytre Hvaler nasjonalpark og Besøksstrategien.

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 50 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøttelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Har dere en besøksstrategi for verneområdet (i produksjon eller ferdig)? Ja

Uttak av mink

Prioritet: 11

Navn på tiltaket: Uttak av mink

Tiltakskategori: Uttak av fremmede arter

Tiltakstype: Mink

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

I tråd med handlingsplan for fremmede arter; DN-rapport 5-2011

Vurdering av de miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldloven:

- Tiltaket fremmer verneverdiene. Vår vurdering er at det vil virke positivt for naturmangfoldet. Vi benytter velprøvde teknikker med lav risiko for utilsiktede negative konsekvenser.

Økonomisk ansvarlig: Lokalt SNO

Navn på SNO-ansatt: Haakon Braathu Haaverstad

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 30 000

Videreføring av pågående prosjekt? Ja

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Skjøtsel av strandeng Ekholmsundet, Herføl

Prioritet: 12

Navn på tiltaket: Skjøtsel av strandeng Ekholmsundet, Herføl

Tiltakskategori: Slått

Tiltakstype: Engslått

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Beskrivelse av tiltaket:

Beskrivelse hentet fra Skjøtelsesplan for Herføl - se eget vedlegg side 57-60.

Et område med vekselfuktig seminaturlig eng på skjellsand. A. Semi-naturlig strandeng: ca. 4 daa med øvre strandeng (T33-C-2), inkludert semi-naturlig eng (T32)

NiN-polygon: NIN5013868 og NIN5013902.

B. Semi-naturlig eng: ca. 8 daa kalkrik fukteng, intermedier eng, svakt kalkrik eng og kalkrik tørreng (T32-C-10, C-4, C-20 og C-16)

NiN-polygon: NIN5013935, NIN5013901, NIN5013943 samt deler av NIN5013868 og NIN5013902

C. Kystlynghei: ca. 10 daa som veksler med nakent berg

NiN-polygon: deler av NIN5013869.

Tiltak:

Restaurering: Rydde totalt ca. 18 - 20 daa, prioritert etter naturtyper A-D (se figur 8):

- Rydde i semi-naturlig strandeng for krypeiner og andre busker, prioriter fra åpent areal inn mot tett gjengrodde areal, gradvis (A). Går gradvis over i semi-naturlig eng (B).
- Rydde i semi-naturlig eng gradvis ved å prioritere det som er enklest å rydde bort først (busker og oppslag), se hva dyra klarer å holde nede og deretter gradvis rydde trær (alt av gran). La særlig gamle furu og svartor stå igjen (svartor gir mye renninger) (B). Behold svartorskog som skogsområde (D).
- Rydde i kystlynghei, prioriter areal som vil bedre framkommelighet og gi bedre beiter (C). Ikke de mest aktuelle arealene å svi her, se i sammenheng med delområde 6.

Årlige tiltak

- I semi-naturlig strandeng slå åpne områder med mjøddurt, blåtopp og kraftige gras tidlig i sesongen (juni) over annen vegetasjon, og fjerne graset med en gang/så raskt som mulig, inntil beite starter opp, og deretter etter behov (A).
- Vurdere årlig sein slått fra rundt midten av august av semi-naturlig strandeng og semi-naturlig eng inntil beite starter opp (A og B). Graset bør tørke på bakken et par dager før det rakes sammen og fraktes bort.
- Vedlikeholdsrydde områder etter behov etter hvert som det ryddes, avhengig av beitetrykk.
- Bekjempe høstberberis ved å rydde/slå og fjerne avfall m/rot helt til den ikke spirer lenger (C).
- Rydde marint søppel ved behov (ikke det mest utsatte området).

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Andre tilskuddsordninger: *Ingen valgt*

Beløp det søkes om: Kr 20 000

Videreføring av pågående prosjekt? Nei

Har tiltaket forankring i skjøtelses- eller forvaltningsplan? Ja

Er tiltaket flerårig? Ja

Vedlegg

- 20251030_Herføl skjøtselsplan liten.pdf (Annet)
- NINA Rapport 1499_Ytre Hvaler.pdf (Utvidet rapport)
- YHNP-fvpl _2020-godkjent.pdf (Annet)
- Rapport_oppformering_honningblom_2025.pdf.PDF (Annet)
- Honningblom skjøtselsplan_16022021_endelig.pdf (Annet)
- Hvalerskjøtsel 2020.pdf (Annet)
- insektsfunn sommer 2018 nef.pdf (Annet)

Monika Olsen for **STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS**

Lvert 09.01.2026

MIDLER TIL NATURRESTAURERING (KAP. 1420 POST 31) - 2026

Organisasjonsnummer: 974761319

Foretaksnavn STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS

Adresse: Vogts gate 17, 1532 MOSS

E-postadresse: monika.olsen@statsforvalteren.no

Kontaktperson

Navn: Monika Olsen

Telefonnummer: 90712929

E-postadresse: monika.olsen@statsforvalteren.no

Utfyller

Navn: Monika Olsen

Mottaker: Miljødirektoratet

SØKNAD

REFERANSENNR.: 26SC5188

Tiltak

Hvem søkes det på vegne av? Nasjonalpark- eller verneområdestyre

Oversikt over alle tiltak						
Pri.	Navn på tiltaket	Tiltakskategori	Tiltakstype	Verneområde	Øk. ansvarlig	Beløp
1	Restaurering av flatøsters	Forprosjektering	Annet	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	300 000
2	Restaurering av marine naturtyper	Restaurering	Annet	Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)	Forvaltningsm.	200 000
						500 000

Restaurering av flatøsters

Prioritet: 1

Navn på tiltaket: Restaurering av flatøsters

Tiltakskategori: Forprosjektering

Tiltakstype: Annet

Areal: Verneområde

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Beløp det søkes om: Kr 300 000

Sannsynlig måloppnåelse (velg minst én): Bedret økologisk tilstand, Bedret klimatilpasning

Videreføring av pågående prosjekt? Nei

Er tiltaket flerårig? Ja

Beskrivelse av tiltaket:

Havforskningsinstituttet og også UiA har jobbet mye med flatøsters, og mener det er behov for flere verneområder, potensielt restaurering (Stein Mortensen, 2024, <https://www.hi.no/hi/nyheter/2025/januar/vilverne-norske-flatostersbestander>). HI og Universitetet i Agder har nylig gjennomført en grundig kartlegging av norske østersbestander. Den viser at Norge har de siste intakte, tette, sykdomsfrie flatøstersbestandene i Europa, og nå er det viktigere enn noensinne at vi sikrer og bevarer denne unike ressursen.

Vi har, sammen med Færder nasjonalpark, vært i kontakt med Havforskningsinstituttet, som er interessert i å bidra med kartlegging og videre prosjektering med tanke på eventuell restaurering. Det er tenkt et samarbeid med Færder, Jomfruland, Raet og Kosterhavet nationalpark.

Første fase vil være å gjøre en kartlegging av bestander, og finne områder for mulig restaurering. Det må også gjøres en vurdering om det er levedyktige bestander som kan oppformerer. Informasjonstiltak vil på sikt være en del av tiltaket. I første fase enkle informasjonstiltak som informerer om sårbareheten til flatøsters med formål om å hindre rydding av feil art.

Forprosjektet har som mål å lage en detaljert prosjektbeskrivelse for restaurering.

Norge har internasjonale forpliktelser til å prioritere nasjonale tiltak og bidra internasjonalt innen OSPARs virkeområde for å bedre tilstanden til flatøsters, spesielt forekomster av østersbanker (Havforskningsinstituttet 2024). (OSPAR 2013).

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre har også et ansvar for flatøsters. Formålet med nasjonalparken er bl.a "å bevare økosystemer på land og i sjø med naturlig forekommende arter og bestander."

Oslofjorden er under sterkt press og Miljødirektoratet har utlyst midler til naturrestaurering. 1.1.26 innføres nullfiske i deler av Ytre Hvaler nasjonalpark, et tiltak som kan være positivt for eventuelle restaureringsprosjekt, men som også kan bidra til økt press på nasjonalparken. Styret ønsker derfor et restaureringstiltak som kan bidra til å opprettholde eller forbedre naturområdet og arts mangfoldet og potensielt forbedre tilstanden for truede arter.

Restaurering av marine naturtyper

Prioritet: 2

Navn på tiltaket: Restaurering av marine naturtyper

Tiltakskategori: Restaurering

Tiltakstype: Annet

Areal: Verneområde

Fylke: Østfold

Kommune: Hvaler

Verneområde: Ytre Hvaler nasjonalpark (VV00002752)

Økonomisk ansvarlig: Forvaltningsmyndighet

Beløp det søkes om: Kr 200 000

Sannsynlig måloppnåelse (velg minst én): Bedret økologisk tilstand

Videreføring av pågående prosjekt? Nei

Er tiltaket flerårig? Ja

Beskrivelse av tiltaket:

Ytre Hvaler nasjonalpark beskrives som en marin nasjonalpark, med 94% av arealet under vann. Det er stor

variasjon i naturtyper.

Havforskningsinstituttet (HI) og Green Bay hadde et treårig prosjekt i alle de fire marine nasjonalparkene med rydding av spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap (se vedlegg). Deres rapport avslørte at det var mye tapt fiskeredskap som utgjorde en trussel for livet i sjøen, og påvirket bestander negativt. I tillegg er slik redskap forsøplende og ødeleggende for marine naturtyper, særlig utsatt er områder med sårbare ålegrassenger. I Ræet nasjonalpark estimerte Havforskningsinstituttet et omfang på 10 000 tapte teiner. Utfordringen er at det er tidkrevende å rydde, samt at tilførsel av "nye" tapte teiner er stor, da det er et omfattende hummerfiske i den tillatte perioden. HI og Green Bay har utviklet et godt system for gjenkjenning og opphenting av redskap. '

Nasjonalparkstyret vurderer at det er viktig at arbeid utføres på en skånsom måte som ivaretar verneverdiene, og som gir kunnskap om effekten av tiltaket.

Nasjonalparkstyret ønsker midler til kartleggingstokt, for å få gode data på hvor tapte teiner ligger.

Skjærgårdstjenesten kan få god opplæring, og forvaltningen vil tilgjengeliggjøre kartdata slik at det blir en effektiv opprydning.

Det er svært viktig at opprydningsarbeid gjøres på en skånsom måte, da det er kjent at vi har sårbare arter knyttet til sjøbunn, som sjøfjær, sjøanemoner, hornkoralter, rugelbunn o.l.

1.1.2026 ble det opprettet en stor nullfiskesone i Ytre Hvaler nasjonalpark, og dermed også slutt på hummerfiske og annet teinefiske i 10 år framover. Det gir gode muligheter for restaurering av sjøbunn i nasjonalparken. Spøkelsesfiske utgjør også et stort trykk på allerede sårbare bestander, og vil også ha en positiv effekt ved fjerning av gammel redskap. Nasjonalparkstyret vil i 2026 samarbeide med Havforskningsinstituttet, Green Bay og Skjærgårdstjenesten, men det kan også bli andre aktører, som f.eks fiskere.

Det er krevende og kostnadskrevende å jobbe i sjø. Tiltaket innebærer både rydding og rapportering, og også nødvendig kartlegging for å utføre arbeidet. Tiltaket vurderes å være utelukkende positivt for verneverdiene, tross en mulig kortvarig påvirkning. Det forutsettes aktører som har forståelse for verneverdiene og som jobber tett med vernemyndigheten.

Vedlegg

 2022 report-pdf.pdf (Annet)

 Arbeidsrapport 2021-2022.pdf (Annet)

 report-pdf.pdf (Annet)

 Monika Olsen for **STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS**

Lvert 09.01.2026

Tiltaksplan med budsjett for kap./post 1420.31 - 2026 (Tiltak store verneområder/marin restaurering)

Tittel	prioritet	Budsjett	Utbetalt	Disponert	Merknad	Hjemmel/ nmfl. §§ 8-12
Beholde ferdselstellere	1	0			0 jf. bestillingskatalog SNO	
utskifting av informasjonsplakater	1	0			tjenestekjøp	
skjøtsel kystlynghei	1	400 000			tjenestekjøp	
skjøtsel av slåtteeeng med honningblomst	1	50 000			jf. bestillingskatalog SNO	
skjøtsel strandeng Kasa/Sandholmen	2	20 000			tjenestekjøp	
skjøtsel av kystlynghei/kulturminner Sildevika-Sjursholmen	1	30 000			tjenestekjøp	
bekjempe mispel, rynkerose, kjempespringfrø	1	100 000			tjenestekjøp	
uttak av mink	1	30 000		30 000	jf. bestillingskatalog SNO	
kanalisere dele av kyststien	1	50 000			Samarbeid med HK,OF	
skjøtsel utvalgte friluftsområder	2	50 000			Samarbeid med HK,OF	
OSPAR rydding/marint avfall	2	10 000			Samarbeid med SGT, OF, SNO	
skjøtsel strandeng Ekholmsundet	2	20 000				
skjøtsel strandeng Ørekroken/Spjærkilen	1	90 000			tjenestekjøp	
restaurering av flatøsters forprosjekt	1	300 000				
rydding av spøkelsesteiner og tapt fiskeredskap	1	200 000				
Sum kostnader		1 350 000		30 000		
1. Tildeling kap/post 1420.31 store verneområder		850 000				
2. Tildeling kap/post 1420.31 marin naturrestaurering		500 000				
Sum inntekter		1 350 000				
Resultat		1 320 000		30 000		